

ומסתברא דאפילו בסעודה שלישית בעינן לחם משנה⁵⁸. וכתב אבא מרי ז"ל מפי השמועה⁵⁹, שכל בוצע צריך לאחוז הלחם שבוצע בו בעשר אצבעותיו, כנגד עשר יגיעות שיגע האדם הראשון קודם שאכל הפת⁶⁰, וכנגדן יש עשר תיבות בברכת המוציא. ע"כ מפרק כיצד מברכין⁶¹.

אוצר החכמה

[ה] **הבוצע נותן פרוסה וכו'.** כלומר, שמניח חלק הפרוסה לפני כל אחד ואחד ואינו נותן ביד האוכל. **אלא א"כ היה אוכל**⁶². כלומר לא יתן הפרוסה של המוציא ביד האוכל אלא אם כן אכל הוא תחלה מהמוציא, דכשמניחו לפניו ולא נותנו בידו משמע שאין רצונו שיאכל האחר עד שיטעום הוא תחלה⁶³, אבל מאחר שהוא טעם המוציא יכול לתת ביד כל אחד ואחד, וזהו ש"ה **והבוצע הוא פושט ידיו תחלה ואוכל**, דפרושי קא מפרש. ויש נוסחאות מדוייקות שכתוב בהם **אלא אם כן היה אבל**⁶⁴, וכן כתבו הגאונים⁶⁵ בבית האבל פריס גדול **יהיב אומצא דהמוציא לאבל משום**⁶⁶ פרשה ציון בידיה, ובשבת פריס

המנוחה

58 כן כתב הרמב"ם הלכות שבת ל, ט. ועיי"ש בהגה"מ אות ט. ובמאורות לט, ב: ובשבת חייב לבצוע על שתי ככרות מאי טעמא לחם משנה כתיב ואפילו בסעודה שלישית לזכר הנס שירד המן ביום ו' משנה לצורך השבת. ע"כ. ובארחות חיים שבת שלש סעודות ד, בשם י"א, דבסעודה שלישית אם אין לו, די באחד שלם, וכן מוכח במכילתא וכו'. וכן הביא הטור או"ח רצא מהמכילתא בירושלמי כנ"ל, ובב"י שם מ"ש משבלי הלקט, והמרדכי ור"י והרמב"ן ומהר"ם והה"מ בשם גאון. בארחות חיים שם ג מביא דברי הרמב"ם. ובטור שם כתב שאביו הרא"ש היה בוצע סעודה שלישית על שתי ככרות.

59 במאורות שם: שמעתי כי לחבוב המצוה ראוי לאחוז הפת שמברך עליו בעשר אצבעותיו כנגד עשר יגיעות שיגע אדם הראשון עד שאכל את הפת וכנגד עשר תיבות בברכת המוציא. 60 בברכות גח, א בן זומא ראה וכו' כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא פת לאכול וכו' ומונה שם י"א מלאכות, וכן הוא בתוספתא ברכות ו, ב. ובאבודרהם הלכות המוציא מביא מהירושלמי חלה פרק א הבוצע וכו' כנגד עשר תיבות בהמוציא וכו' ובפסוק מצמיח וכו' ובפסוק ארץ חטה וגו' ובפסוק ויתן לך וגו' ועשר מצוות וכו' ועשר מלאכות וכו' ואינו מונה מלאכת זורע (וזה תימה). ובירושלמי לפנינו שם נמצא רק: רבי יצחק בידו אתי למיסב לידוי הוא פשט עשרתי אצבעתיה ואמרי הרי קיימתי עשר מצוות. ובמאירי ברכות לט, א: נהגו העם להניח יד שמאלית על הפת ולבצוע ביד הימנית כדי שיונחו עשר אצבעותיו עליו דרך חבוב מצוה ורמז לעשר מלאכות שנעשות בפת וכו'. וראה בשבלי הלקט סדר ברכות קמא ובספר הבתים ברכות השער הרביעי ו. ומנהיג הלכות סעודה א וא"ח סעודה ג הביאו טעמים אחרים למנהג זה.

61 ברכות לט, ב. 62 כן הגירסא בספר הבתים שער הרביעי ו. ובדרכי משה קסז, י הביא גירסא זו ואחר כך כתב דמב"י ואבודרהם משמע שהוא טעות וצ"ל אלא אם כן הוא אבל. 63 פי' דהכי שפיר שמראה לו שלא יטעום קודם הבצוע. 64 וכן הגירסא לפנינו ובמגדל עוז וכ"מ. 65 בהלכות גדולות ברכות פרק ו, ושם ויהיב אומצא וכו'. ובב"י קסז ד"ה כתב הרמב"ם הביא מה שכתב הרשב"א בתשובה רעח בשם בעל הלכות גדולות טעם זה, ושאלוהו מנין לבה"ג ולהרמב"ם זה, והשיב זה מדברי חכמים וכו'. ובבדק הבית שם כתב דהוא באיכה רבתי. ובאבודרהם בסדר הלכות המוציא כתב גם כן הטעם משום פרשה ציון. 66 איכה א, יז.